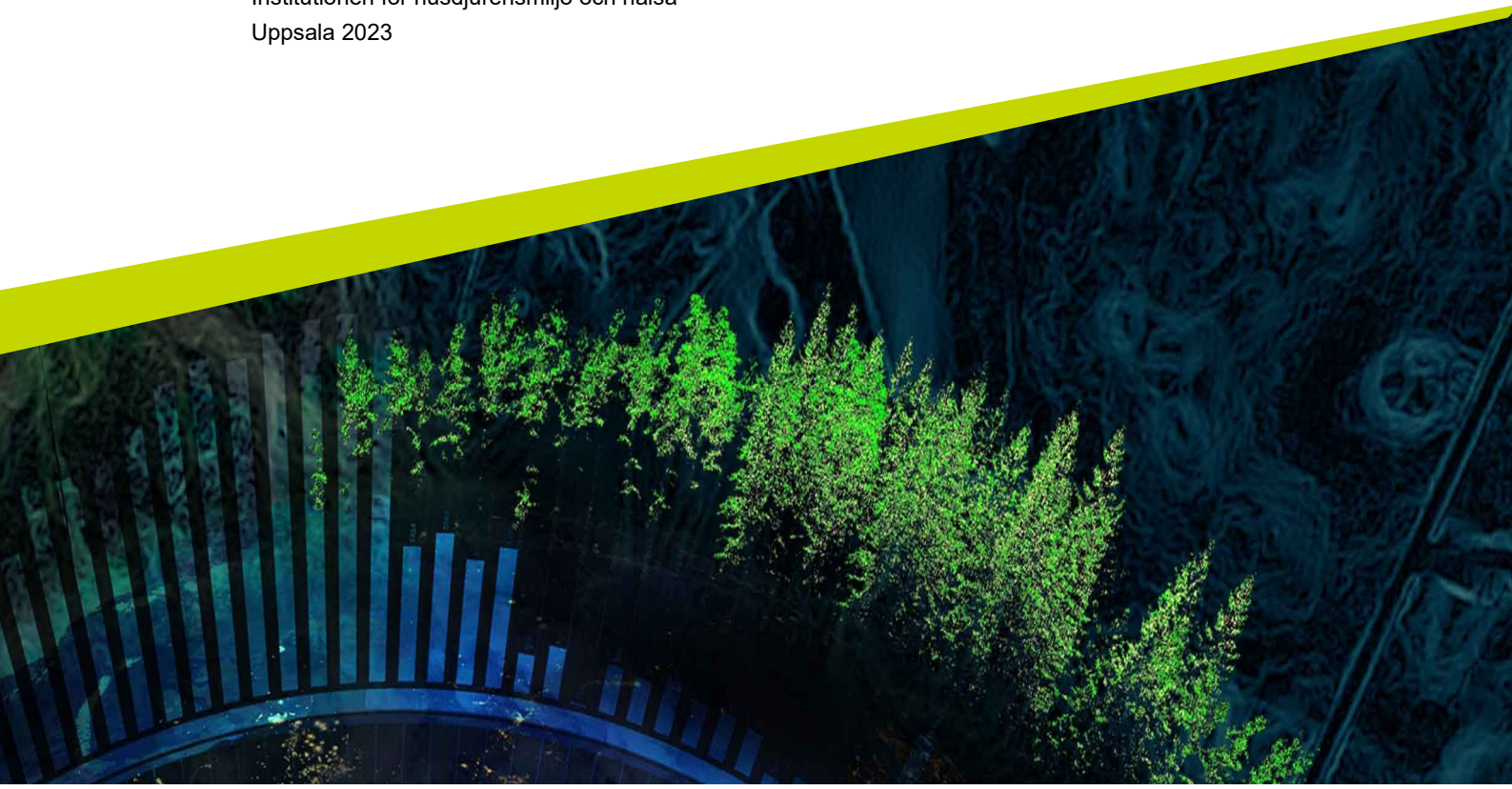

Ridskoleelevers inställning till och kunskap om hästvälfärd

Maja Söderberg

Självständigt arbete i biologi • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurensmiljö och hälsa
Uppsala 2023

Ridskoleelevers inställning till och kunskap om hästvelfärd

Riding school students attitudes and knowledge about horse welfare

Maja Söderberg

Handledare: Anette Wichman, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Examinator: Lisa Lundin, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i biologi
Kurskod: EX0867
Program/utbildning: Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2023
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord: *hästvelfärd, djurvelfärd, ridskola, ridskoleelever, beteendebbehov*

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Abstract

Horse welfare is a subject widely talked about today connected to ethics, empathy and much more. This study used an online survey divided in three parts to explore if there is a connection between riding school students knowledge of horse welfare in theory and practice and their reaction to common scenarios within horse handling as well as where they collect their information about the subject. The survey was sent out to a few riding schools as well as public groups on Facebook aimed towards horse enthusiasts. Due to the small sample size of the study no definite or general conclusions can be made that students with higher knowledge collect their information about horse welfare from a different place than those with lower knowledge.

Furthermore, most students scored high points on the quiz about horse welfare indicating that most have a good and similar level of knowledge about the subject. According to the results, riding school students choose to handle real life horse handling situations similarly regardless of their level of knowledge. Further research could be beneficial to map the education about horse welfare in riding schools throughout Sweden and thus possibly spot potential needs for improvement in the curriculum. This to try to secure the welfare of horses within all sport genres and to make sure that it is up to the standard for the Swedish Equestrian Federation and the animal welfare legislation in Sweden.

Keywords: horse, horse welfare, animal welfare, behaviour, riding school

Innehållsförteckning

1.	Inledning	6
1.1	Hästvelfärd	6
1.2	De fem domänerna	7
1.2.1	Mental hälsa och beteendeböhov	7
1.2.2	Utfodring	8
1.2.3	Fysisk miljö	8
1.2.4	Fysisk hälsa	8
1.3	Inställning till hästvelfärd	9
1.4	Träningsmetoder	9
2.	Syfte och frågeställning	10
2.1	Syfte	10
2.2	Frågeställningar	10
3.	Material och metod	11
3.1	Enkätens utformning och distribution	11
3.2	Bearbetning av data	12
4.	Resultat	13
4.1	Inkomna enkätsvar	13
4.2	Sammanställning	16
4.2.1	Skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de tillhandahåller information	16
4.2.2	Förhållandet mellan ridskoleelevers självskattade kunskapsnivå i jämförelse med den reella	18
4.2.3	Vanliga scenarion	20
4.2.4	En god hästvelfärd	21
4.2.5	Bedömning av de fem domänerna	21
4.2.6	Svar öppna frågor	22
5.	Diskussion	23
5.1	Diskussion resultat	23

5.1.1	Skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de tillhandahåller information inom ämnet hästvelfärd	23
5.1.2	Förhållandet mellan ridskoleelevers självskattade kunskapsnivå i jämförelse med den reella	24
5.1.3	Vanliga scenarion	25
5.1.4	En god hästvelfärd	26
5.1.5	De fem domänerna	27
5.1.6	Analys av öppna svar	27
5.2	Diskussion metod.....	29
5.3	Ämnet ur ett samhälls- och hållbarhetsperspektiv	30
5.4	Källornas trovärdighet.....	31
6.	Slutsatser.....	33
Tack 34		
	Referenser.....	35
	Populärvetenskaplig sammanfattning	38
	Bilaga 1.....	39

1. Inledning

Förfäder till dagens tamhäst (*Equus ferus caballus*) domesticerades för cirka 5,5 tusen år sedan (Schubert *et al.*, 2014). Det finns bevis för att hästen började användas för transport tidigt i olika delar av världen genom dragning av vagn såväl som uppsutten ridning (Taylor *et al.*, 2015). Idag har hästen många andra funktioner och arbeten utöver dessa inom områden som hästunderstödd terapi och ridterapi (White-Lewis, 2020) såväl som turism, utbildning, agrikultur, sport- och hobbyridning (Sandor & Adam, 2019). Dagens tamhäst används även vid utbildning av nya ryttare på ridskolor och i Sverige finns det cirka 10 700 hästar i tjänst utbredda på ungefär 450 ridskolor (Svenska Ridsportförbundet, 2019a). Men för att kunna arbeta och prestera behöver hästen, likväl alla djur och människor, må bra fysiskt och mentalt vilket är kopplat till en god välfärd. Denna introduktion tar upp vad hästvälfärd är, hur det kan mätas, vikten av ämnet samt varför människors inställning till välfärd hos häst är viktig.

1.1 Hästvälfärd

På Svenska Ridsportförbundets webbplats (2019b) kan man läsa om de fem domänerna, vidare benämnd D5D, som är en modell för att samtala om och bedöma hästvälfärd som handlar om hästens fysiska och mentala hälsa. Dessa är utfodring, fysisk miljö, hälsa, beteendebehov samt mental hälsa. En definition av begreppet djurvälfärd är att det förklarar ett långvarigt tillstånd som speglar en individs egen uppfattning om sin situation (Lesimple, 2020). Begreppet hästvälfärd omfattar samma definition gentemot sin egen art. Det är alltså enligt den definitionen hästens egen uppfattning om situationen som anger om välfärden är god eller inte. Välfärd kan mätas på många sätt och modellen D5D ger en mall för vad som kan analyseras (Svenska Ridsportförbundet, 2019b).

Enligt Svenska Ridsportförbundets utbildningspolicy ska alla deras utbildningar, bland annat, utgå från aktuell forskning, vara ett föredöme för ridsporten samt öka kunskapen om och förståelsen för faktorer som inverkar på hästens välfärd (Svenska Ridsportförbundet, 2022). Det är också genom förbundet som ridlärare utbildas vilka senare utbildar och är ett föredöme för de elever som går på ridskolan.

För att få titeln Diplomerad Svensk Ridlärare sker utbildning genom Svenska Ridsportförbundet (Svenska Ridsportförbundet, 2019).

1.2 De fem domänerna

1.2.1 Mental hälsa och beteendebehov

För att hästens välfärd ska vara god behöver den mentala hälsan och beteendebehoven tas i åtanke (Mason & Latham, 2004). Hästens beteendebehov grundar sig i artens ursprung som stäppdjur (Rook *et al.*, 2019). Bland annat kan plötsliga förändringar i beteende vara ett tecken på att något är fel, som att den mentala hälsan inte är god eller att beteendebehoven inte är uppfyllda, och då är det viktigt att reda ut orsaken samt tillsätta åtgärder för att tillgodose behoven (Mason & Latham, 2004). När välfärden är låg och dessa behov inte är uppfyllda kan stereotypier utvecklas och befästras (Mason & Latham, 2004).

En definition av begreppet stereotypi som funnits länge är följande. Upprepade, relativt oföränderliga beteendemönster utan uppenbart mål eller funktion (Mason & Latham, 2004). Enligt tillgängliga data leder runt 68% av situationer som skapar eller ökar stereotypa beteenden också till en lägre välfärd hos djur (Mason & Latham, 2004). Vävning är ett exempel på ett stereotypt beteende hos hästar (McGreevy *et al.*, 1995). Det definieras som när en häst uppenbart svingar sitt huvud, nacke och framdel lateralt, ibland även inkluderat bakbenen (McGreevy *et al.*, 1995). Vävningen har visat sig öka då aktiviteten i miljön runt djuret ökar, såsom runt utfodringstider eller in- och utsläpp (Clegg *et al.*, 2008). Det har också visat sig att hästar med stereotypier tar längre tid på sig att konsumera sitt foder, potentiellt på grund av förhöjda nivåer av ångest (Clegg *et al.*, 2008). Vävning kan bland annat påverkas av inhysningsmetod av hästen samt val av foder (Ninomiya *et al.*, 2007).

Det är inte bara stereotypier som kan påverka hästarnas mentala tillstånd. I en studie av Visser *et al.* (2008) fann forskare att hästar som är mer emotionellt reaktiva kan bli påverkade av ryttarens personlighet, både positivt och negativt. Det visade sig även i samma studie att dessa hästar oftare visade mer undvikande beteenden vid ridning. Det finns dessutom forskning på att hästar känner igen människor och reagerar olika beroende på sina tidigare erfarenheter med den människan (Kieson *et al.*, 2020).

1.2.2 Utfodring

Utfodring är mycket viktigt när det kommer till all djurhållning. Hästen är naturligt sett en gräsätare som utvecklades till att tugga och äta större delen av dygnet och behöver få behovet av lång ättid av grovfoder uppfyllt (Ralston, 2007; Petz *et al.*, 2023). Hästar som utfodras tre istället för två gånger per dag har visat sig få en minskad frekvens av stereotypa beteenden (Dezfouli *et al.*, 2014). Forskning visar även på att ökad tuggtid kan minska förekomsten av stereotypier (Dezfouli *et al.*, 2014).

Samtidigt som lång tuggtid har en positiv inverkan på hästvelfärden har en svensk studie visat att 25-35% av ridskolehästar är överviktiga (Yngvesson *et al.*, 2019). Övervikt har en betydande påverkan på strukturella förändringar i den kardiovaskulära vävnaden hos hästar och kan leda till lägre förmåga att röra sig (Siwinka *et al.*, 2022). Detta kan i sin tur leda till en negativ påverkan på välfärden eftersom hälsan påverkas negativt och bristfällig utfodring kan antas ske, två viktiga aspekter för hästen enligt modellen D5D.

1.2.3 Fysisk miljö

Den fysiska miljön handlar både om inomhus och utomhusklimatet och påverkar bland annat hur hästen mår mentalt (Dezfouli *et al.*, 2014; Lesimple *et al.*, 2020). Enligt en studie av Dezfouli *et al.* (2014) visade det sig att hästar som har möjlighet till fysisk kontakt med sin boxgranne visade färre stereotypier än de som inte kunde det. Fysisk kontakt kan ske både i hästens inomhusmiljö mellan boxväggar samt utomhus i hage, antingen över staketet eller genom grupphållning. Det har även visat sig att möjlighet till daglig utevistelse med rörelsefrihet ökar välfärden och påverkar hästens mentala hälsa positivt (Lesimple *et al.*, 2020).

1.2.4 Fysisk hälsa

Frihet från sjukdom och skador är en annan viktig aspekt för välfärden och det är viktigt att jobba förebyggande för att undvika negativ påverkan på den fysiska hälsan (Thompson *et al.*, 2018). På ridskolor i Sverige genomförs cirka 5 miljoner timmar ridning per år (Svenska ridsportförbundet, 2019a). Hoppning, även på en låg höjd, har visat sig ge signifikant påverkan på arbetsbördan för ridskolehästar jämfört med om de endast galopperar samma sträcka (Van Oldruitenborgh-Oosterbaan & Van den Broek, 2006). En studie av Yngvesson *et al.* (2019) visade att hältor var det vanligaste hälsorelaterade problemet hos svenska ridskolehästar. Hälta relaterad till bland annat akut smärta kan leda till kronisk problematik hos hästen och därmed nedsatt välfärd (Lesimple, 2020).

1.3 Inställning till hästvelfärd

Velfärden hos icke tävlingshästar verkar påverkas framförallt av djurhållarens förmåga och kunskap om hästhållning, både gällande miljön och hanteringen (Hemsworth *et al.*, 2015). Enligt tillgänglig litteratur kan människans inställning till ett beteende visa på hur den hanterar en situation vilket potentiellt skulle kunna påverka hästens välfärd negativt om förmågan och kunskapen är låg hos människan (Hemsworth *et al.*, 2015).

En studie av Ikinger *et al.* (2016) undersökte ryttares inställning till sporthästares välfärd. Resultatet visade på att de största faktorerna som påverkade inställningen var nivån av tillgivenhet mot djur, inställningen mot klassiska sportevenemang samt ridinriktning. Andra faktorer som påverkade nämnvärt var kön, inkomst, lantbruksbakgrund, tradition med mera. Författarna fann ingen påverkan på inställningen när det kommer till ålder eller involvering i ridning som hobby.

1.4 Träningsmetoder

När hästar tränas används olika former av inläring. Vilken typ av inläring som används har visat sig spela roll i hästens välfärd (Larssen & Roth, 2022). Hästar tränas vanligtvis med negativ förstärkning vilket betyder att ett tryck eller liknande tas bort för att förstärka ett önskat beteende hos hästen (Larssen & Roth, 2022). Detta med resultatet att ett tryck i dessa fall måste appliceras från en början vilket kan vara obekvämt för hästen (Larssen & Roth, 2022). Enligt en studie av Telatin *et al.* (2017) lär sig hästar snabbt av negativ förstärkning och träningsmetoden gav i studien kortare duration av undvikande beteenden vid ridning och i vissa fall eliminering. Samtidigt visar en studie av Larssen och Roth (2022) att träning med hjälp av positiv förstärkning ökar hästens kontaktsökande beteende mot människor och belöningsbaserad träning kan stärka relationen mellan häst och människa.

Även om hästar vanligtvis tränas med negativ förstärkning har en studie av Hockenhull och Creighton (2013) visat att en hög andel belönande beteenden hos ryttern mot hästen leder till lägre förekomst av problematiska beteenden från hästen under ridpasset än ingen belöning. Författarna menar på att hästar i större utsträckning bör tränas mer med positiv förstärkning. Detta stärks av en studie av Kieson *et al.* (2020) som visade att hästarna i deras studie valde mat över mänsklig interaktion oberoende av hur hästen hanterats tidigare. Studien visar på att belöning i form av godis föredras av hästar framför beröring vid träning med positiv förstärkning och ger hästen en hög motivation.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka om det finns något samband mellan var ridskoleelever hämtar information och vilken teoretisk och praktisk kunskap de har om ämnet hästvelfärd. Detta är av intresse eftersom ridskolor finns till för bland annat utbildning av hästintresserade och kunskap om faktorer som påverkar hästars välfärd kan anses vara av stor vikt för att förstå hästens mentala och fysiska hälsa. Syftet är också att undersöka hur väl elevernas självskattade kunskapsnivå stämmer överens med deras reella kunskap om ämnet samt om deras kunskapsnivå om hästvelfärd har ett samband med deras reaktioner på vanliga scenarion vid hästhållning. Detta är av intresse eftersom både den teoretiska kunskapsnivån och den praktiska tillämpningen skulle kunna påverka välfärden.

2.2 Frågeställningar

Frågeställningarna som denna studie har för avseende att besvara är:

- Finns det en skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de tillhandahåller information inom ämnet hästvelfärd?
- Hur förhåller sig ridskoleelevers självskattade kunskapsnivå mot den reella?
- Väljer ridskoleelever med hög kunskap om hästvelfärd att reagera på vanliga scenarion i hästhållning på ett sätt som är mer i linje med aktuell forskning om hästvelfärd än de med lägre kunskap?

3. Material och metod

Till grund för arbetet låg en enkätundersökning. Målgruppen var myndiga ridskoleelever i Sverige. Enkäten utformades med hjälp av enkät-tjänsten Netigate som studenter vid SLU har tillgång till och var tillgänglig från 2023-04-14 till och med 2023-04-20 (Bilaga 1). Inga personuppgifter samlades in och den bakgrundsinformation som efterfrågades var antal år eleven ridit på ridskola.

En inledande litteratursökning gjordes inför skapandet av enkätundersökningen för att säkerställa väl utformade frågor som gör det möjligt att svara på frågeställningarna. Dessutom söktes relevant litteratur om ridskolor i Sverige och ämnet hästvelfärd. Sökningen av aktuell litteratur gjordes via SLU:s Bibliotekstjänst Primo samt Google Scholar. Sökorden som användes var bland annat *“riding school”*, *“horse”*, *“riding horses”*, *“horse welfare”*, *“equine health”* och *“stereotypes”*.

3.1 Enkätens utformning och distribution

Enkäten utformades med frågor med syftet att besvara studiens frågeställningar. Till hjälp användes Svenska Ridsportförbundets hästkunskaps sida för utformningen av delar av enkäten på grund av deras centrala roll i utbildning av ridlärare och därigenom ridskoleelever (Svenska Ridsportförbundet, 2019). Dessutom användes frågor liknande Visser och Van Wijk-Jansen (2012) studie om mångfald hos hästentusiaster med avseende på hästens välfärd.

Enkäten delades upp i tre delar. Dessa var *“Om mina nuvarande kunskaper”*, *“Quiz om hästvelfärd”* samt *“Vad hade du gjort”*, där den sista kategorin involverade vanliga scenarion vid hästhantering som eleven fick svara på utifrån hur hen skulle reagera i en sådan situation. Frågorna i samtliga kategorier syftade till att få en insikt i vad ridskoleelever kan om ämnet hästvelfärd där vissa frågor hade flervalsoalternativ eller viktad gradering från *“håller inte med alls”* till *“håller helt med”*. I vissa fall fanns även möjlighet till fritextsvar.

Enkäten distribuerades i tre olika Facebookgrupper där ridskoleelever kan antas vara medlemmar. Dessa var de offentliga grupperna “Hästfolk i Stockholmslän”, “Hästfolk i Uppland” och “Hästfolk i Småland”. Den skickades också till ett antal ridskolor via mail för vidare frivillig distribution till sina elever. Därmed kunde en stor variation av ridskoleelever nås i olika delar av hästsverige.

3.2 Bearbetning av data

Via Netigate hämtades en sammanställd Excel-fil av de inkomna svaren och datan bearbetades i Microsoft Office Excel för att kunna presenteras överskådligt. Diagram och tabeller togs fram från datan. I vissa fall delades recipienterna in i grupper om hur många rätta antal svar på quizet de fått för att jämföras med ytterligare parametrar i diagrammen. I andra fall presenteras datan direkt i textform på grund av mycket liknande svar från samtliga grupper.

De svar som redovisas i procent avrundades till närmaste decimaltal. De öppna frågorna redovisas genom en kvalitativ analys. I de figurer där genomsnitt av den självskattade kunskapsnivån räknas ut avrundades snittet av den teoretiska och praktiska kunskapsnivån för vardera kategorier, allmän hästkunskap och hästvälstånd, till närmaste heltal.

4. Resultat

4.1 Inkomna enkätsvar

Totalt besvarades enkäten av 32 stycken elever. Av dessa var 27 svar fullständiga (n=27). De enkätsvar som inte var fullständiga var samtliga mindre än 20% besvarade vilket gjorde att de bortsågs från vid presentation av resultatet. Eftersom enkäten distribuerades via offentliga grupper på Facebook samt privat finns det ingen möjlighet att ange svarsfrekvens.

Eleverna ombads ange bakgrundsinformation angående hur många år de ridit på ridskola. Majoriteten (23 stycken) svarade fem år eller fler (tab. 1). Resterande elever svarade att de ridit i 1-2 år, 3 år eller 4 år (tab. 1). Ingen elev uppgav att de ridit i mindre än ett år (tab. 1).

Tabell 1. Ridskoleelevers svar på hur många år de ridit på ridskola.

Antal år jag ridit på ridskola:	Antal elever
Mindre än 1 år	0
1-2 år	2
3 år	1
4 år	1
5 år eller mer	23

Eleverna ombads skatta den egna teoretiska och praktiska kunskapen om hästvård samt allmän hästkunskap på en skala 1-5 där 1 var ”obefintlig” och 5 var ”Mycket hög”. Majoriteten av eleverna valde att skatta sin kunskap som tre eller fyra för samtliga av de fyra enkätfrågorna som omfattade självskattning (tab. 2).

Tabell 2. Ridskoleelevers självskattning av kunskapsnivå gällande hästar i allmänhet samt hästvelfärd.

Självskattad kunskap:	Obefintlig	2	3	4	Mycket hög
Min teoretiska kunskapsnivå om hästar i allmänhet är:	0	2	9	13	3
Min teoretiska kunskapsnivå om hästvelfärd är:	0	3	10	11	3
Min praktiska kunskapsnivå om hästar i allmänhet är:	0	2	8	11	6
Min praktiska kunskapsnivå om hästvelfärd är:	0	3	11	11	2

På frågan där eleverna ombads ange vad begreppet hästvelfärd omfattar angav 19 elever att det omfattar hästens mentala hälsa och 16 stycken att det omfattar hästens fysiska hälsa (tab. 3). Endast åtta elever svarade att det omfattar både hästens och ryttarens mentala och fysiska hälsa (tab. 3). Det var möjligt att rösta på minst ett och max två svarsalternativ på denna fråga. Om inte annat nämns gäller att ett svarsalternativ var valbart hädanefter. Vidare svarade en majoritet (22 stycken) av eleverna då de ombads välja vad ett stereotyp beteende är att det är ”*upprepande, relativt oföränderliga beteendemönster utan uppenbart mål eller syfte*” (tab. 4). Alla elever utom en valde vid frågan och vad det innebär när en häst väver att svara ”*vaggar från sida till sida, samtidigt som den pendlar med huvudet*” (tab. 5). Samtliga elever svarade att de tror att en häst som väver är frustrerad (tab. 6). Vid frågan ”*Föreställ dig att du äger en häst som väver. Välj ett av påståendena nedan som du tycker stämmer mest in på vad du hade gjort för att förhindra och/eller motverka vävning:*” svarade samtliga elever ”*förändrat hästens miljö och schema.*” (tab. 7).

Tabell 3. Ridskoleelevers svar på frågan ”begreppet hästvelfärd omfattar:” där eleverna kunde svara på minst ett av alternativen och max två. Rätt svar gäller ”hästens mentala hälsa” samt ”hästens fysiska hälsa.”

Begreppet hästvelfärd omfattar:	Antal elever
Hästens mentala hälsa	19
Hästens fysiska hälsa	16
Ryttarens mentala hälsa	0
Ryttarens fysiska hälsa	0
Både hästens och ryttarens mentala och fysiska hälsa	8

Tabell 4. Ridskoleelevers svar på frågan "Ett stereotyp beteende är:" där eleverna kunde svara på ett av alternativen Rätt svar gäller "upprepade, relativt oföränderliga beteendemönster utan uppenbart mål eller funktion."

Ett stereotyp beteende är:	Antal elever
Upprepade, relativt oföränderliga beteendemönster med ett uppenbart mål eller funktion	4
Upprepade, relativt oföränderliga beteendemönster utan uppenbart mål eller funktion	22
Sporadiska beteenden med ett uppenbart mål eller funktion	0
Sporadiska beteenden utan uppenbart mål eller funktion	1

Tabell 5. Ridskoleelevers svar på frågan "när en häst väver innebär det att den" där eleverna kunde svara på ett av alternativen Rätt svar gäller "vaggar från sida till sida, samtidigt som den pendlar med huvudet."

När en häst väver innebär det att den:	Antal elever
Vaggar från sida till sida, samtidigt som den pendlar med huvudet	26
Sätter tänderna på någonting och suger in luft	0
Går fram och tillbaka vid staketet över en yta på minst 5 meter	1
Står och "headbangar" med huvudet	0

Tabell 6. Ridskoleelevers svar på frågan "en häst som väver:" där eleverna kunde svara på ett av alternativen rätt svar gäller "är frustrerad"

En häst som väver:	Antal elever
Har lärt sig det från en annan häst	0
Är hungrig och/eller törstig	0
Är frustrerad	27
Är glad och/eller avslappnad	0

Tabell 7. Ridskoleelevers svar på frågan "föreställ dig att du har en häst som väver..." där eleverna kunde svara på ett av alternativen rätt svar gäller "förändrat hästens miljö och schema."

Föreställ dig att du äger en häst som väver. Välj ett av påståendena nedan som du tycker stämmer mest in på vad du hade gjort för att förhindra och/eller motverka vävning:	Antal elever
Isolerat hästen i ett annat stall eftersom att andra hästar kan börja härma den som väver	0
Inte gjort någonting eftersom att det endast har med genetik att göra	0
Köpt "anti-vävnings" hjälpmedel	0
Förändrat hästens miljö och schema	27

Svaren på de vanliga scenarion som kan ske vid hästhållning redovisas i textformat. Vid frågan *"Föreställ dig att du äger en häst som väver. Välj ett av påståendena nedan som du tycker stämmer mest in på vad du hade gjort för att förhindra och/eller motverka vävning:"* Svarade samtliga elever *"förändrat hästens miljö och schema."* På frågan *"Det är en helt vanlig dag på sommaren. Vad tror du att hästen hade velat göra om den själv fick välja?"* valde alla 27 elever utom en att svara *"Gå ute i hagen med sina kompisar"*, den som svarade annorlunda svarade *"Rida ut"*. På den tredje frågan som var *"Hästen du rider stannar fler gånger på samma hinder när ni ska hoppa på lektionen. Hur reagerar du?:"* Svarade alla elever utom en *"Jag ber ridläraren sänka hindret"* och den som svarade annorlunda svarade *"Jag ber ridläraren om ett spö"*. På den sista frågan *"Ni ska fatta galopp på ridlektionen. Hästen du rider gör en fin fattning direkt. Hur reagerar du?"* kunde eleverna välja att klicka minst en och max två svarsalternativ. Eftersom det gick att välja två överlappar vissa svar. Antal elever som svarade är trots allt n=27. *"Jag ger hästen beröm direkt genom att klappa eller prata med hästen"* fick 16 röstningar och *"Jag lättar omedelbart på det tryck jag applicerat tidigare (skänklarna, handen eller liknande)"* fick 23 röster.

4.2 Sammanställning

I första delen i enkäten värderade ridskoleeleverna sin egen kunskap samt rankade vilken informationskälla de använder sig främst av för att hämta information om ämnet hästvelfärd. Eleverna delades in i fyra grupper utefter vad de valt som de tre främsta informationskällorna. För att hamna i en grupp skulle två av tre främsta informationskällor finnas i samma grupp med undantag för *"En i varje grupp"*. Detta för att enklare få en översikt av resultaten. Grupperna var *"Sociala medier och internet"*, *"Min ridskola och hästkunniga"*, *"Forskning och böcker"* samt *"En i varje grupp"*

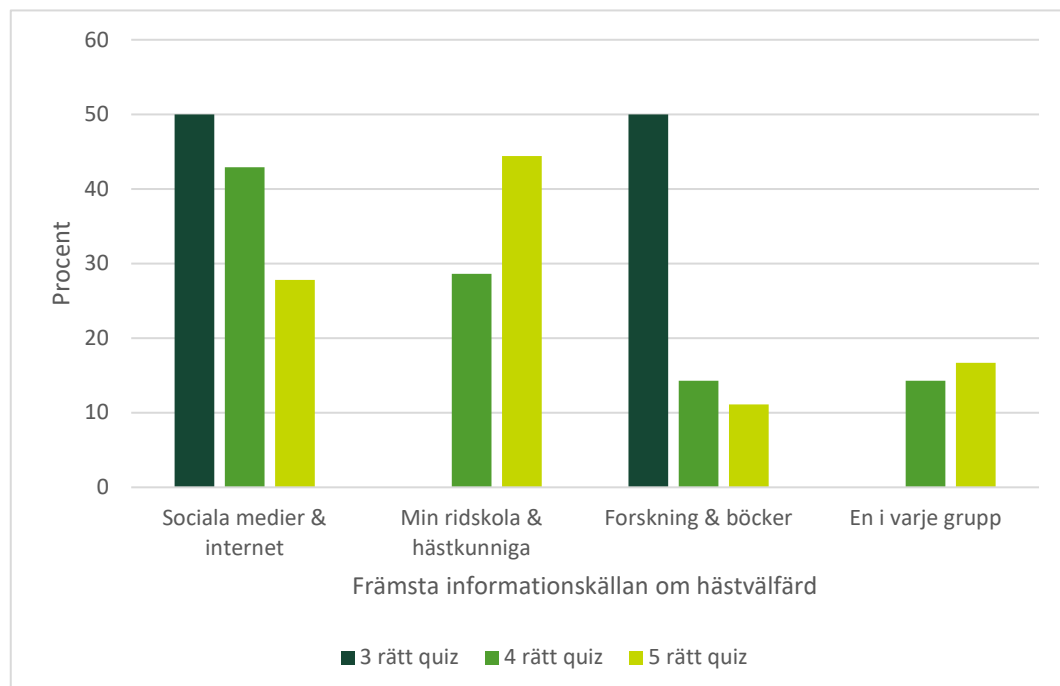
Quizen innehöll 5 stycken frågor inriktade på hästvelfärd som kunde besvaras rätt eller fel (tab. 3-7). 18 stycken elever hade 5 rätt på quizet, 7 stycken hade 4 rätt och 2 stycken hade 3 rätt. Det var ingen elev som hade färre än 3 rätt svar på quizen.

4.2.1 Skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de tillhandahåller information

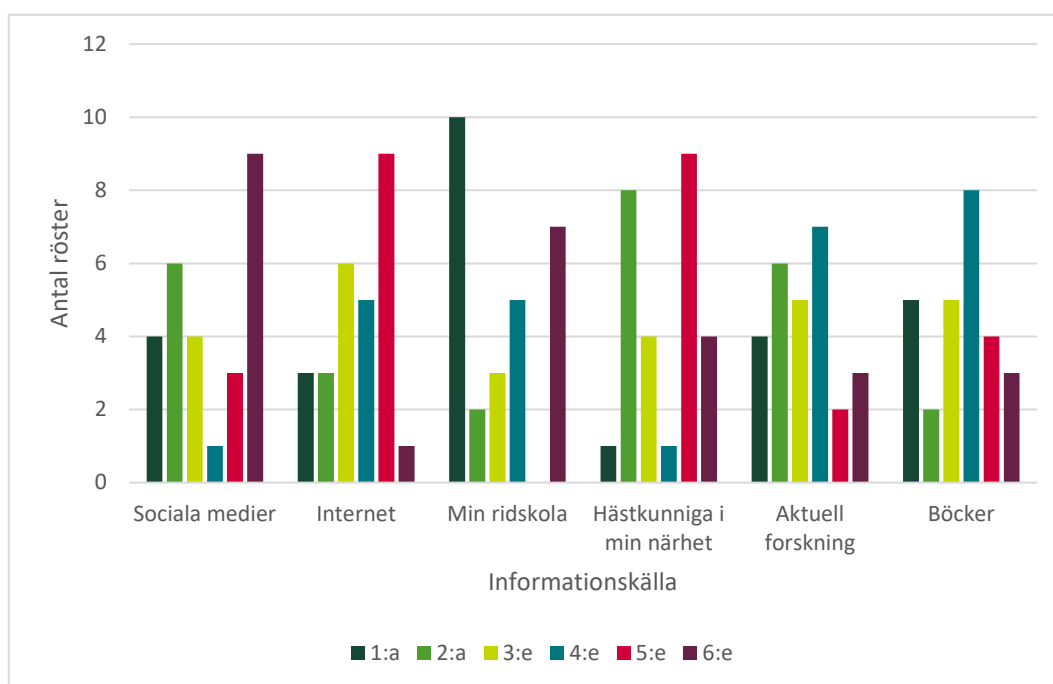
De svarande med 5 rätt svar på quizen hämtade främst information från *"Min ridskola och hästkunniga"* (44,4%) och därefter *"Sociala medier och internet"* (27,8%) (fig. 1). De med 4 rätt svar hämtade främst information från *"Sociala medier och internet"* (42,9%) och därefter *"Min ridskola och hästkunniga"* (28,6%)

(fig.1). De med 3 rätt på quizet var den enda gruppen som hämtade information i ”Forskning och böcker” (50%) och likt de andra i ”Sociala medier och internet” (50%) (fig. 1). De med 3 rätt hade inte ”Min ridskola och hästkunniga” eller ”En i varje grupp” som sina topp tre ställen av informationsinsamling, till skillnad från de andra svaranden.

Den främsta informationskällan överlag hos ridskoleeleverna var ”min ridskola” medan ”sociala medier” fick flest röster av eleverna som den informationskälla de använde sist (fig. 2).

Figur 1: Föreställande varifrån ridskoleelever främst hämtar sin information ifrån jämfört med hur många rätt de fick på quiz om hästvelfärd. Grupperna är baserade på varifrån eleven främst hämtar sin information. För att hamna i en grupp måste eleven ha rankat båda informationskällorna i gruppen som topp tre.

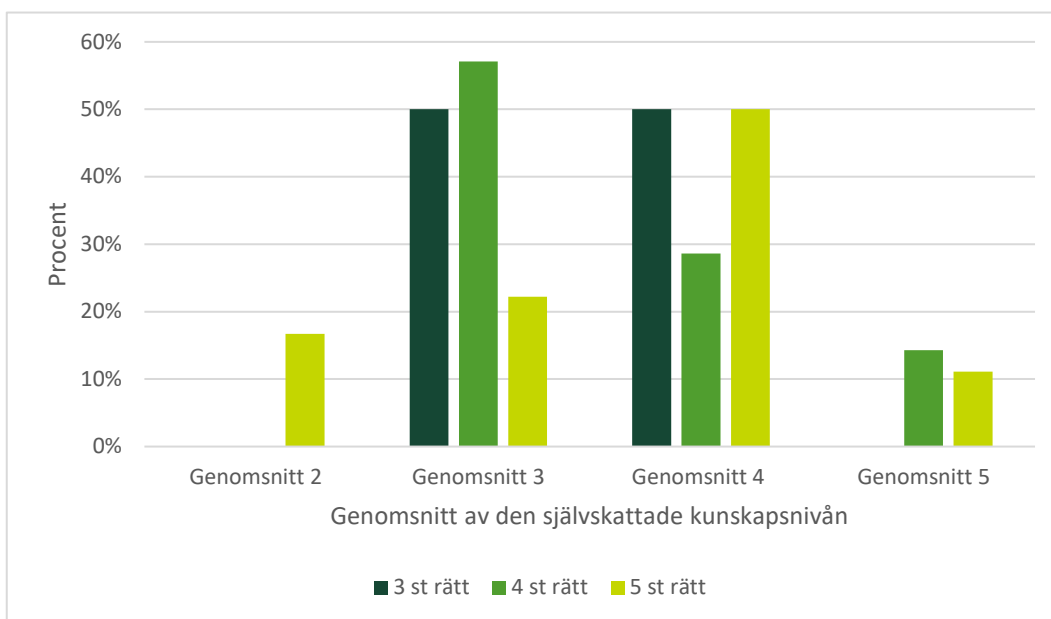

Figur 2: Föreställande varifrån ridskoleelever främst hämtar sin information ifrån genom att ranka varje informationskälla från 1-5 där 1 är den främsta källan.

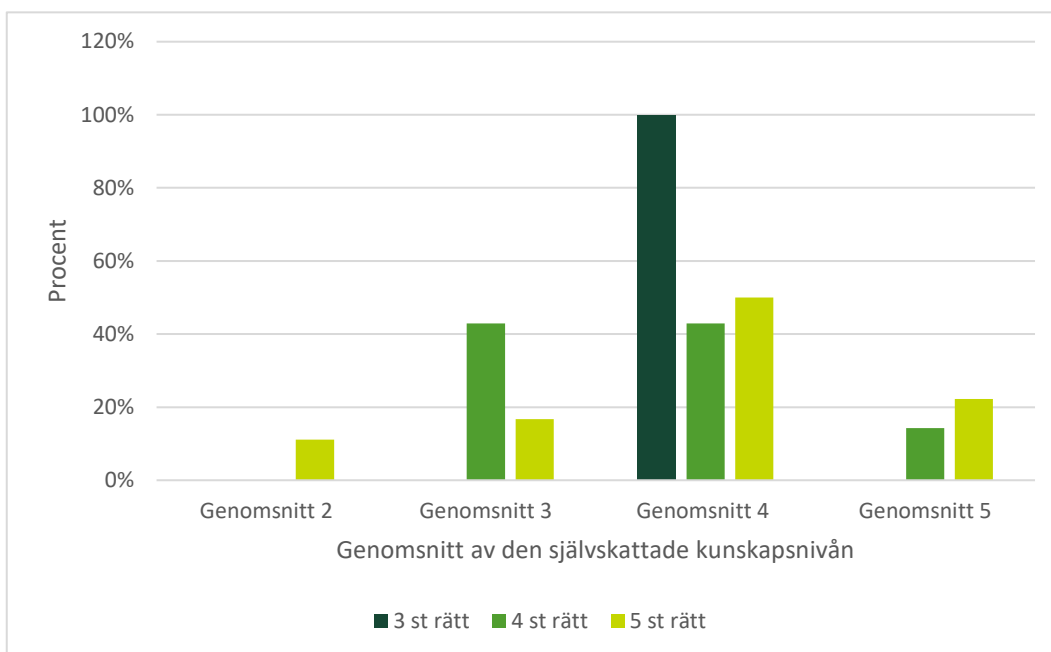
4.2.2 Förhållandet mellan ridskoleelevers självskattade kunskapsnivå i jämförelse med den reella

De svarande med 3 rätt svar på quizen fick ett beräknat medelvärde av sin skattade teoretiska och praktiska kunskap om hästvelfärd som 3 (50%) respektive 4 (50%) (fig. 3). Majoriteten av de med 4 rätt fick ett beräknat medelvärde på 3 (57%) (fig. 3). De med 4 rätt hade en spridning i sin genomsnittliga skattning mellan 3-5 (fig. 3). Den största spridningen på den självskattade kunskapen hade de med 5 rätt svar där hälften (50%) av eleverna fick ett beräknat medelvärde av sin självskattning på 4 (fig. 3).

Vid skattning av den egna teoretiska och praktiska kunskapen om hästar i allmänhet fick samtliga svaranden med 3 rätt på quizen ett beräknat medelvärde på 4 (fig. 4). Av de med 4 rätt svar fick lika många ett beräknat medelvärde på 3 samt 4 (42,9%) medan 14,3% fick ett medelvärde av sin skattade sin kunskapsnivå på 5 (fig. 4). De svarande med 5 rätt hade en spridning i sin genomsnittliga självskattning mellan 2-5 där hälften av eleverna fick ett beräknat medelvärde av skattade sin kunskapsnivå som 4 (50%) (fig. 4).

Figur 3: Föreställande ridskoleelevernas egen skattning av sin kunskapsnivå jämfört med hur många rätt svar de fick på quizen i enkätundersökningen där "genomsnitt av den självskattade kunskapsnivån" är medelvärdet på deras skattning av sin teoretiska och praktiska kunskap om hästvård.

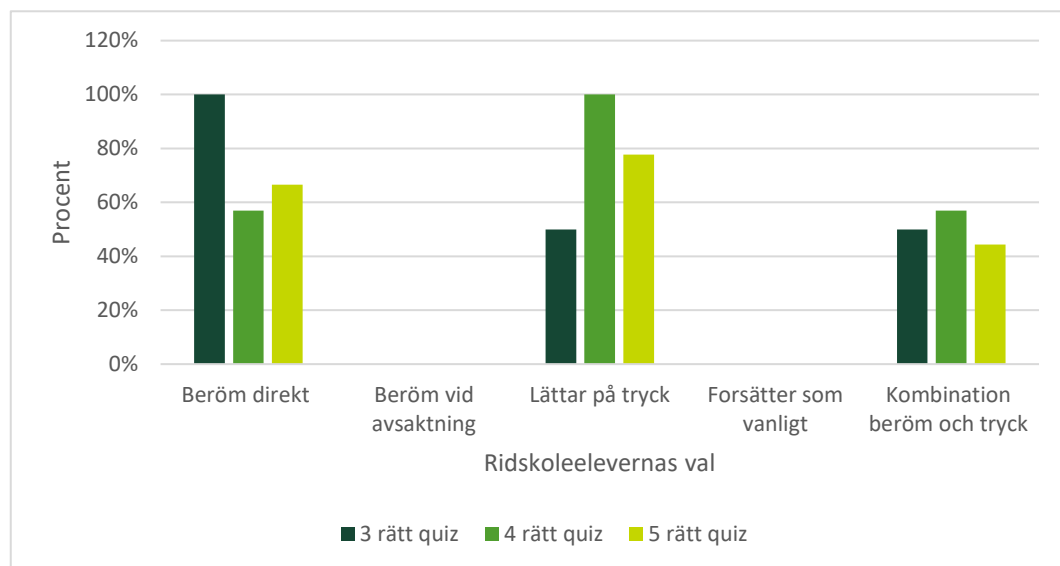
Figur 4: Föreställande ridskoleelevernas egen skattning av sin kunskapsnivå jämfört med hur många rätt svar de fick på quizen i enkätundersökningen där "genomsnitt av den självskattade kunskapsnivån" är medelvärdet på deras skattning av sin teoretiska och praktiska kunskap om hästar i allmänhet.

4.2.3 Vanliga scenarion

Resultatet för vad ridskoleelever väljer vid tre vanliga scenarion inom hästhållning redovisas nedan i förhållande till antal rätt på quizet om hästvelfärd i text samt diagram (fig. 5).

Av de svarande med 3 respektive 4 rätt på quizen svarade samtliga (100%) att de tror att hästen en sommardag hade valt att *“gå ute i hagen med sina kompisar”*. De elever med 5 rätt svar valde alla utom en också *“gå ute i hagen med sina kompisar”*, där en person valde *“rida ut”* (14,3%). Samma fördelning skedde på frågan därefter om vad eleverna skulle göra om hästen de red stannade på ett hinder flera gånger där endast en person (5,5%) av de med 5 rätt svar svarade *“be ridläraren hämta ett spö”*, resterande recipienter svarade *“be ridläraren sänka hindret”*.

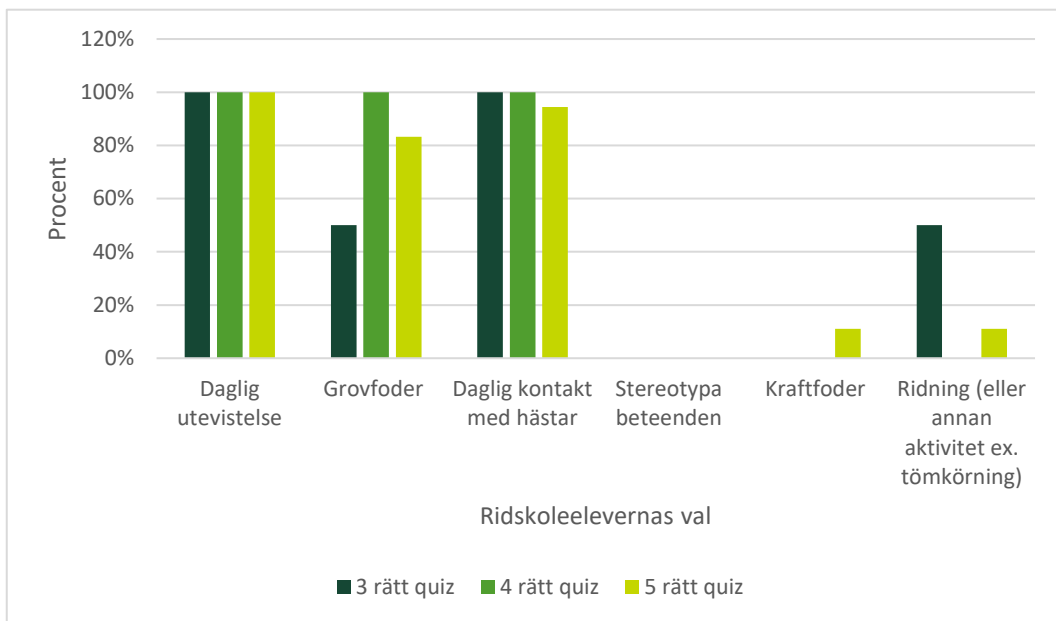
På fråga om vad eleverna skulle göra då hästen de rider *“gör en fin fattning direkt”* varierade svaren mellan *“Jag ger hästen beröm direkt genom att klappa eller prata med hästen”* och *“Jag lättar omedelbart på det tryck jag applicerat tidigare (skänklarna, handen eller liknande)”* (fig. 5). Kategorin *“Kombination beröm och tryck”* är även inkluderade i resterande staplar och avser att eleven svarat både *“Beröm direkt”* och *“lättar på tryck”* (fig. 5). Recipienten gavs möjlighet till minst ett och högst två svar på denna fråga.

Figur 5: Föreställande antal rätt på quizet i enkätundersökningen i förhållande till ridskoleelevers val på scenariot, *“Ni ska fatta galopp på ridlektionen. Hästen du rider gör en fin fattning direkt. Hur reagerar du?”* Kategorin *“Kombination beröm och tryck”* är även inkluderade i resterande staplar och avser att eleven svarat både *“Beröm direkt”* och *“lättar på tryck”*. Recipienten gavs möjlighet till minst ett och högst två svar.

4.2.4 En god hästvälfärd

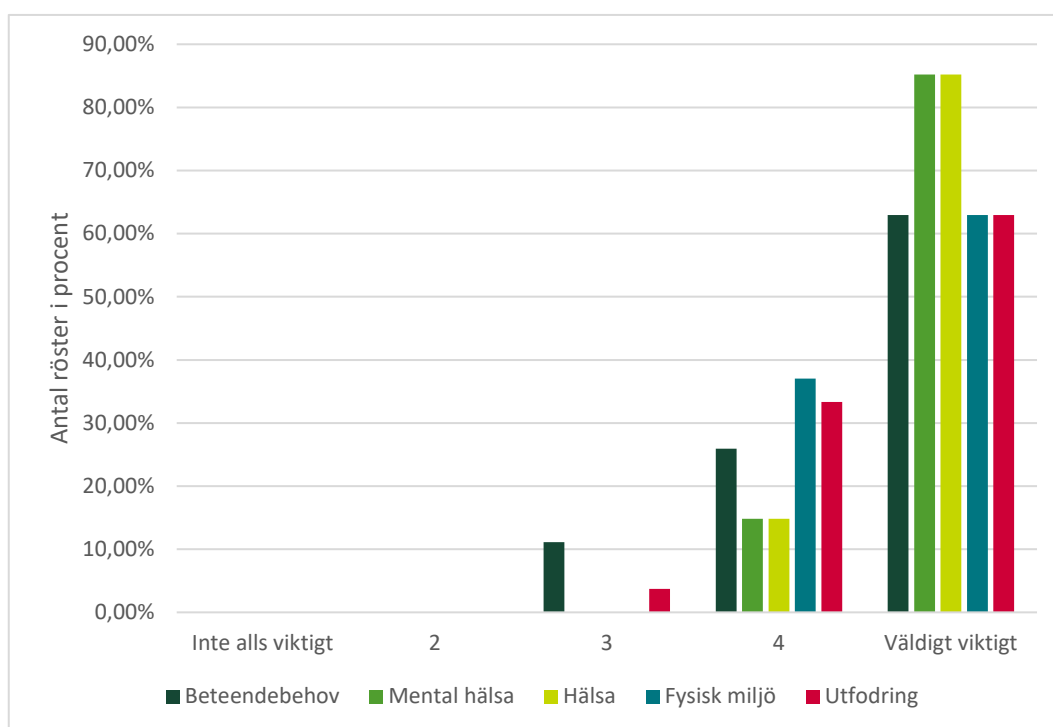
Enkätfrågan, “Välj de tre sakerna du tycker stämmer in bäst på en god hästvälfärd” visar att 100% av svarande på enkätundersökningen valde “daglig utevistelse” som en av de tre viktigaste sakerna i en god hästvälfärd (fig. 6). De med 4 stycken rätt på quizet om hästvälfärd valde samtliga svaranden även “grovfoder” och “daglig kontakt med andra hästar”. Det var endast de med 3 och 5 rätt på quizen som valde “kraftfoder” eller “ridning”. 0% av de svarande valde “stereotypa beteenden”.

Figur 6: Föreställande antal rätt på quizet i enkätundersökningen i förhållande till ridskoleelevers val på enkätfrågan, “Välj de tre sakerna du tycker stämmer in bäst på en god hästvälfärd.” Enkäten krävde exakt tre stycken svar av varje recipient.

4.2.5 Bedömning av de fem domänerna

Eleverna ombads ranka hur viktigt var och en av orden “beteendebehov”, “mental hälsa”, “hälsa”, “fysisk miljö” och “utfodring” är för att ha en god hästvälfärd (fig. 7). Dessa ord är alla en av de fem domänerna. “Beteendebehov” och “utfodring” var de enda orden som någon recipient ansåg vara på nivå 3 på skalan 1-5 där 1 var “inte alls viktigt” och 5 var “väldigt viktigt” (fig. 7). Alla ord ansågs dock “väldigt viktigt” av minst 60% av de svarande och “mental hälsa” och “hälsa” hade flest som ansåg att det var “väldigt viktigt” (>80%) (fig. 7).

Figur 7: Föreställande ridskoleelevers bedömning av hur viktigt kategorierna “beteendebbehov”, “mental hälsa”, “hälsa”, “fysisk miljö” och “utfodring” är för att ha en god hästvälfärd. Varje recipient bedömde var och en av orden.

4.2.6 Svar öppna frågor

Två stycken öppna svar inkom totalt. Avsnittet “Vad hade du gjort?” svarade en person, “Beroende på vad hästen hade velat göra skulle jag säga är beroende på häst. Vissa flockar kan vara harmoniska där en individ hellre är "på uteritt", är det en varm sommardag är det härligare i skuggan eller vid havet och då vill hästen kanske inte vara i hagen utan vara mer utanför. Nån individ hade stortrivts på tävling, hade berott på helt enkelt.”.

På den sista öppna frågan om eleven ville lägga till eller förtydliga något svarade en annan person, “Lite otydligt vad som menas med beteendebbehov”.

5. Diskussion

5.1 Diskussion resultat

5.1.1 Skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de tillhandahåller information inom ämnet hästvelfärd

Resultatet visade på att de som fick tre rätt på quizen hämtade sin information från ”*Sociala medier och internet*” och ”*Forskning och böcker*” (fig. 1). Ingen av de valde, till skillnad från de som fick fyra respektive fem rätt, främst ”*Min ridskola och hästkunniga*” (fig. 1). Anledningen till att de med tre rätta svar inte valde ”*Min ridskola och hästkunniga*” som en av de främsta informationskällorna går endast att spekulera kring men det kan vara så att de eleverna fick ett lägre resultat på grund av att de inte hämtar sin information främst från ridskolan som är förankrad i vetenskap, utan istället sociala medier och möjligen böcker med utdaterad information. Eftersom studien är så pass liten går det inte att dra några definitiva slutsatser om just det. Dessutom är det viktigt att nämna att inga generella slutsatser kan dras för de elever med tre rätt, då det endast var två personer som fick det antalet på quizen. Detta konstaterande gäller genom hela rapporten. Något mycket nämnvärt är också att de två elever med tre rätt inte har möjlighet att ha lika stor spridning som de andra. Detta eftersom gruppen endast innehåller två individer och dessa aldrig kommer kunna täcka hela det spektra av valmöjligheter som finns i quizet. Detta är ytterligare en anledning till att det inte kan dras några slutsatser om de med tre rätta svar.

Det var en stor del av de elever som fått fyra respektive fem rätt som valde grupperna ”*Sociala medier och internet*” och ”*Min ridskola och hästkunniga*” (fig. 1). Det kan ha med en mängd saker att göra så som att de själva inte aktivt söker information i böcker eller forskning utan förlitar sig på ridskolans kunskap. Det skulle också kunna vara så att de tar del av forskning genom andra sätt, så som via tidningar online eller sin ridskola. Diagrammet visar att de eleverna med högst kunskapsnivå framförallt hämtar sin kunskap hos sin ridskola (fig. 1). Slutsatsen att informationshämtning från sin ridskola hänger ihop med en hög kunskapsnivå

skulle kunna argumenteras för, men på grund av studiens storlek går det inte att säga något definitivt.

Överlag fick ”*Min ridskola*” flest elever som valde det svarsalternativet som deras primära informationskälla (fig. 2). Att ”*Min ridskola*” fick förstaplats hos många elever kan argumenteras för som positivt. Eftersom majoriteten av eleverna fick högt antal rätt på quizet skulle det kunna samspela med ridskolornas goda förmåga att utbilda sina elever som hästvälstånd.

Ett förslag till förbättring av denna studie hade kunnat vara att enkäten efter eleverna svarat på frågorna till quizen ställt frågan ”*Hur många rätt tror du att du fick på quizen?*”. Det hade kunnat öppna för en analys om hur medvetna eleverna är om sin egen kunskapsnivå på ett annat sätt samt gett en möjlighet att jämföra alla tre parametrar, den självskattade kunskapsnivån innan, den reella och om de vet om de svarat rätt efteråt.

5.1.2 Förhållandet mellan ridskoleelevers självskattade kunskapsnivå i jämförelse med den reella

Ridskoleelevernas egen skattning av sin kunskapsnivå om hästvälstånd visade att en av de två eleverna med tre rätta svar överskattade sin kunskapsnivå med ett poäng (fig. 3.) Det visade sig också finnas en stor spridning på den självskattade nivån hos de eleverna med fem rätt, det var den enda gruppen som hade ett självskattat genomsnitt på 2-5 (fig. 3). Det vanligaste var att eleverna underskattade sin kunskapsnivå. Detta kan ha att göra med att ämnet inte tagits upp separat på en teorilektion utan istället genomsyrar all hästhållning och att eleverna då lärt sig mer än vad de tror under sina år på ridskolan. Dock är det värt att nämna att quizet inte behöver återspegla den reella kunskapsnivån korrekt på grund av att det endast är fem frågor och därmed inte omfattande.

Den självskattade kunskapsnivån om allmän hästkunskap var ungefär likvärdig den om hästvälstånd. Den största skillnaden var att 100% av de eleverna med tre rätt på quizen fick ett medelvärde på fyra av fem vid skattning av sin kunskapsnivå (fig. 4). Det kan ha att göra med att eleverna känner sig säkrare på ridningen och hanteringen än just välstånd. Då många ridskoleelever främst rider på ridskolor, vilket skiljer sig mycket från att äga en egen häst, tar det möjligtvis lite längre tid att lära sig om specifika områden som hästvälstånd. Som sagt tidigare gäller detta dock endast två elever, vilket gör att någon slutsats inte går att dra.

5.1.3 Vanliga scenarion

Alla elever utom en som fick fem rätt på quizet valde vid scenariot kallat för sommardag ”gå ute i hagen med sina kompisar”. Det är intressant att den personen som valde annorlunda dels valde ”rida ut”, dels hade fem rätt på quizet vilket indikerar en relativt hög kunskapsnivå. Personen ifråga visade sig vid analys av de individuella svaren endast gått på ridskola i 1-2 år.

Det skulle kunna vara så att eleven har en hög kunskap om just de delar som quizet innehöll så som en hög begreppskunskap, vilket är teoretisk kunskap, men att personen inte vet hur den ska applicera detta på verkliga situationer. En studie av Thompson och Clarkson (2019) undersökte om hästägare i Australien anser att deras hästars behov för en god välfärd är mötta. Det visade sig att de tre sakerna ägare ansåg kunde utökas för att förbättra hästarnas välfärd var mer sällskap, utomhusvistelse och träning. En av eleverna har alltså valt en av de tre främsta sakerna som hästägare i Australien valde i den studien. I kommentarerna i studien kan författarna Thompson och Clarkson (2019) se att vissa ägare menar på att interaktion med människor tros vara något som hästarna uppskattar. På grund av att ingen vidare kommentar finns från eleven kan inte någon slutsats dras men det skulle kunna tänkas att elevens tankemönster faller sig likt några av ägarna i undersökningen, att en uteritt i sällskapet av en människa, och kanske även en annan häst, är givande för hästen.

Vid valet om vad eleven skulle göra om hästen stannar på ett hinder flera gånger under en ridlektion svarade alla utom en som fått fem poäng på quizen att de skulle be ridläraren att sänka hindret. Den personen som svarade annorlunda valde att be om ett spö. Det som kan ske vid användning av spö är att det används som en form av bestraffning vid en vägran att hoppa. Positiv bestraffning sker genom att applicera ett aversivt stimuli när en häst börjar uppvisa oönskade beteenden, i detta fall vid en vägring, för att undertrycka en beteenderespons (Hockenull & Creighton, 2013). Då ridskolehästar enligt Yngvesson *et al.* (2019) visade att håltor är bland det vanligaste hälsorelaterade problemet hos ridskolehästar i Sverige, vilket kan leda till bland annat akut smärta hos hästen, kan det argumenteras för att användning av spö vid en vägran på just ridskolehästar inte är lämpligt. Det skulle kunna leda till att underliggande hälsoproblem undertrycks av hästen tills smärtan blir kronisk.

På grund av den höga arbetsbelastningen som hästar utsätts för, speciellt vid hoppning (Van Oldruitenborgh-Oosterbaan & Van den Broek, 2006), kan det för den fysiska och i längden mentala hälsan för hästen vara något som är viktigt att ta i beaktning vid val av metod då hästen utför oönskade beteenden.

Vid frågan om vad eleverna skulle gjort då hästen de red utförde en fin fattning direkt var svaranden eniga om att positiv och negativ förstärkning bör ske

omedelbart (fig. 5). Antingen det ena, det andra eller i kombination med varandra. Eftersom ridning traditionellt sett sker med negativ förstärkning (Larssen & Roth, 2022) är det positivt att så många svarar att de lättar på trycket de applicerat och inte fortsätter med den appliceringen de tidigare utfört. Det kan dock vara så att en fattning i vissa fall inte sker med hjälp av tryck. I det fallet kan det ske med exempelvis rösten vilket gör att trycket i så fall inte hade behövt applicerats och då inte heller tas bort. Det är dock inte tillåtet att prata med hästen under ett dressyrprogram vid tävlingsmoment, vilket kan vara varför de flesta hästar rids med skänklor.

Eftersom positiv förstärkning har visat sig både stärka relationen mellan häst och människa samt minskar oönskade beteenden vid ridning (Larssen & Roth, 2022) hade det varit positivt om fler valde fysiskt eller verbalt beröm direkt eller kombinationen beröm och att lätta på trycket (fig. 5).

Det går med denna data inte att säga att elever med högre kunskap om hästvelfärd väljer att reagera på vanliga scenarion inom hästhållning på ett sätt som är mer i linje med aktuell forskning om hästvelfärd än de med lägre. Detta på grund av det lilla antal svaranden samt det faktum att de flesta elever svarade samma sak på samtliga frågor vilket kan anses vara positivt eftersom dessa svar var i linje med aktuell forskning om hästvelfärd.

5.1.4 En god hästvelfärd

Vid en av enkätfrågorna ombads eleverna klicka i de tre sakerna som de framförallt anser stämmer bäst in på en god hästvelfärd (fig. 6). Det skulle kunna anses vid denna fråga, i enlighet med aktuell litteratur och svensk djurskyddslagstiftning, att det finns tre rätta svar vilka är daglig utevistelse, grovfoder och daglig kontakt med andra hästar. Alla elever höll med om att daglig utevistelse var en av de tre viktigaste sakerna, oavsett hur många rätt de fick på quizet (fig. 6). Eftersom utevistelse står med som ett krav enligt 5 kap. 1§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SVJFS 2019:17) om hästhållning, saknr L101 så är det mycket positivt att samtliga elever ansåg detta viktigt.

En av de två som fick tre rätt valde istället för grovfoder, ridning (fig. 6). 11,1% av de med fem rätt valde även ridning såväl som kraftfoder (fig. 6). Det är mycket intressant att ridning var det vanligaste att välja hos de som gick ifrån de tänkta rätta svaren. Just ridning, eller annan aktivitet så som tömkörning, är inte något som en häst måste ha i sitt liv för att ha en god hästvelfärd. Däremot finns det forskning på att hästar bör ha daglig utevistelse (Lesimple *et al.*, 2020), grovfoder och daglig kontakt med andra hästar för att bland annat inte utveckla stereotypa beteenden (Dezfouli *et al.*, 2014). För att kunna dra mer definitiva slutsatser om varför vissa ridskoleelever inte väljer de saker som enligt forskning främst säkerställer en god

hästvälfärd bör en större studie genomföras med ett utökat test där fler faktorer testas och svarsfrekvensen är högre.

De flesta ridskoleelever svarade dock övervägande i enlighet med aktuell forskning om ämnet vilket är positivt ur ett hästvälfärds perspektiv.

5.1.5 De fem domänerna

Eleverna rankade samtliga ord som ingår i D5D (fig. 7). Det visade sig att beteendebehov samt utfodring var de två begrepp som fick lägst ranking överlag som de enda som fick ranking tre. Det kan möjligen vara så att beteendebehov är ett begrepp som inte används lika mycket som de andra orden och därmed inte har lika hög igenkänningsfaktor hos eleverna som de andra orden, vilket även framkom i de öppna frågorna vilket diskuteras vidare i ett senare skede i rapporten.

Anledningen till att utfodring har fått en relativt låg ranking kan vara på grund av många anledningar. Flera elever svarade att grovfoder inte är en av de tre viktigaste sakerna för en god hästvälfärd (fig. 6) vilket skulle kunna vara en anledning till den lägre rankingen än de andra orden (fig. 7). Ridskoleelever i Sverige idag verkar enligt resultatet inte tycka att utfodring överlag är lika viktigt som andra saker för att säkerställa en god välfärd för häst. Dock går det inte att säga att eleverna tycker att utfodring är oviktigt.

Varför eleverna väljer fysisk och mental hälsa som de främsta orden kan handla om följande. På Svenska Ridsportförbundets webbplats (2019b) kan man läsa att D5D är en modell för att samtala om och bedöma hästvälfärd som handlar om hästens fysiska och mentala hälsa. Därefter radar hemsidan upp de resterande orden inom D5D. Det kan alltså vara så att fysisk och mental hälsa anses vara de mest centrala för modellen och därmed också mer övergripande i jämförelse med de andra orden.

5.1.6 Analys av öppna svar

Det första svaret på de öppna frågorna skrevs under avsnittet "*Vad hade du gjort?*". Personen skrev en extra kommentar riktad till frågan om vad hästen hade velat göra en sommardag om den själv fick välja och menade på att det kan skilja sig från häst till häst. Recipienten lyfte saker som påverkan av väder, harmoni i flokken och individuella preferenser hos hästar. Bland annat skrev personen att vissa hästar kanske hade "stortrivts" på tävling. I vetenskaplig litteratur finns inget att hämta vad gäller studier som gjorts på om hästar vid valet att gå i hage eller att tävla väljer det ena eller det andra. Det är en otroligt komplex fråga och en studie kan tänkas vara mycket svår att utforma kring ämnet. Ur ett etiskt perspektiv kanske det ändå är det vi i nästa steg bör fråga. Vad är hästens upplevelse av att tävla? Och kommer

hästen någonsin att välja tävling framför vistelse i en sommarhage med sin flock om den fick valet?

Den andra personen som skrev en kommentar skrev att betydelsen av begreppet "beteendebhov" var otydligt. En förklaring är att det antingen är första gången som denna person kommer i kontakt med det ordet. Det skulle också kunna vara så att den minimala kontexten av ordet gjort att förståelsen för ordet förhindrats, något som det endast kan spekuleras kring. Eftersom ridskolor är främst ansvariga för utbildningen av sina elever hade det varit intressant att veta vilken ridskola denna person går på och undersöka vilken kursplan de har vid teoriutbildning inom ämnet hästvelfärd samt jämföra med andra ridskolor. Varför ridskolor hade gynnats av en gemensam plan över den teoretiska utbildningen handlar dels om att skapa en homogen god hästvelfärd som är i linje med Svenska ridsportförbundets mål för hästnäringen i Sverige. Dels kan det argumenteras för att en ökad insikt i utbildningsplanen för ridskoleelever hade kunnat öka förståelsen för vilka brister i kunskap och utbildning som finns inom vissa områden. Det gäller inte endast specifikt begreppskunskap om hästvelfärd utan även saker som är högst relevanta i praktiken för hästarnas välfärd gällande exempelvis hovvård, anpassning av utrustning, beteendevläsning, utfodring och mycket mer. En ridskoleelev som tar steget att köpa en egen häst bör, enligt mig, ha fått gedigen och tillräcklig utbildning i hästhållning för att hålla en hög välfärd för sin häst. Hur en tillräcklig utbildning ser ut är en vidare diskussion som är viktig, och grunden till den kan vara att ställa sig frågan hur utbildningen ser ut i dagsläget.

Förslag på potentiella frågeställningar gällande ett sådant forskningsprojekt är följande:

- Skiljer sig den teoretiska kursplanen på ridskolor sig åt beroende på var i landet ridskolan bedriver sin verksamhet och om så är fallet, på vilket sätt?
- Hur många timmar teoriutbildning genomgår den genomsnittliga ridskoleeleven under en termin och skiljer sig antalet åt beroende på hur många år den har ridit?

Ur ett större vetenskapligt perspektiv skulle denna undersökning kunna tillämpas inom, alternativt inspirera, ett större forskningsprojekt som ämnar att lära sig mer om just ridskoleelevers utbildning och kunskaper. Den skulle då kunna ligga till grund som en mindre pilotstudie till ett större projekt. Det större projektet skulle då kunna se hur denna enkätstudie är uppbyggd och bland annat ta del av studiens för- och nackdelar för att därefter förbättra och utveckla en egen studie. Ett större projekt skulle då kunna ha ett samarbete med ridskolor i Sverige för att även få

ridlärarnas perspektiv och kunskaper om ämnet vilket skulle ge en bredare vinkel på studien och mer insikt i utbildningen på ridskolor i Sverige.

5.2 Diskussion metod

Metoden som användes var en enkätundersökning som skickades ut online. På grund av enkätens distribuering via nätet i offentliga grupper finns det ingen möjlighet att veta svarsfrekvensen på enkäten. Det gör att det inte går att dra några generella slutsatser om ridskoleelever i Sverige. Det var få personer som fick tre rätta svar på enkäten av fem möjliga, dessutom var det få som gått på ridskolan färre än 5 år. Det visar på att personer med högre kunskap samt längre utbildning på ridskolan har svarat på enkäten i högre grad. Det kan vara så att de personer som svarat är mer intresserade av hästvälstånd vilket kan vinkla resultatet. Resultatet från de svaranden som fick tre rätt på quizet hade möjligtvis kunnat sammanställas med de med fyra rätt. Dock finns det inget som säger att det är mer riktigt att slå ihop de med tre och fyra rätt istället för de med fyra och fem rätt förutom att antalet svaranden skulle bli mer likvärdiga. Valet föll på att hålla isär dessa tre grupper fortsatt genom hela studien för att visa på de skillnader som ändå fanns mellan de men det är viktigt att vara kritisk mot resultatet eftersom att 50% när det kommer till de med tre rätt endast är en person medans 50% av de med fem rätt är 9 personer.

Något att ha i åtanke är att quizen är mycket liten och endast omfattade fem frågor. Detta gör att den självskattade kunskapsnivån och den reella är svåra att jämföra och ett mer omfattande quiz hade med största sannolikhet både gett större skillnad i antal rätt svar och gett möjlighet till mer slutsatser kring hur väl den självskattade kunskapsnivån stämmer överens med den reella.

För att förbättra undersökningen hade ett samarbete med ridskolor i Sverige kunnat ske. Det hade gynnat undersökningen på det sätt att svarsfrekvensen hade varit känd, och förhoppningsvis högre, vilket hade kunnat leda till ett mer säkert resultat och möjlighet till generalisering av ridskoleelever i Sverige på grund av att spridningen på elevers kunskap och tid på ridskola möjligen hade varit större.

En fördel med att göra en enkätundersökning är att den snabbt blir tillgänglig för ett stort antal människor. På grund av att de flesta människor som är myndiga idag i Sverige har tillgång till en mobil enhet finns det därmed stor chans att nå en bred publik. Det är dessutom billigt och tidseffektivt vilket skulle kunna locka fler att genomföra enkäten än annars. Dock kan ett utskick via Facebook generera svar från elever som redan är intresserade av hästvälstånd och därmed i större utsträckning väljer att öppna och slutföra enkäten. Detta är såklart en övervägning som behöver

ske, möjligheten att nå ut till många personer med risken att det blir en specifik grupp av personer.

Eftersom frågorna är delvis baserade på Visser och Van Wijk-Jansen (2012) studie om mångfald hos hästentusiaster med avseende på hästens välfärd finns det utrymme att jämföra dessa resultat. Metodvalet i den studien var likväldigt som denna en enkätstudie, dock valde de forskarna att utforma sin efter genomgående intervjuer med en bred variation av hästentusiaster vilken sedan distribuerades online. Metoden i denna studie kan därmed anses vara relevant för syftet och likväldigt valet av distribution.

Något som inte går att styra över är hur respondenterna svarar och uppfattar enkäten vilket skulle kunna ses som en nackdel. Detta framkom i denna undersökning framförallt genom den svarande som inte förstod begreppet ”beteendebehov”. På grund av att endast en elev skrev att den inte helt förstod begreppet kan inga definitiva slutsatser dras, men det är väl värt att ha i åtanke om samma studie skulle genomföras att vissa begrepp kan behöva en definition. Eftersom begreppet inte var med i kunskapstestet hade en definition kunnat inkluderas.

5.3 Ämnet ur ett samhälls- och hållbarhetsperspektiv

Ridskolor har ett stort ansvar att förvalta utbildningen om hästvälfärd i Sverige. Eftersom det enligt Hemsworth *et al.* (2015) är ägarens kunskap om hästhållning som till största del påverkar hästvälfärden finns det anledning att anta att ridskolans utbildning och handhavande av hästar också påverkar hur ridskoleeleverna hanterar hästarna och därigenom deras välfärd.

Det finns enligt Luna *et al.* (2018) ett samband mellan människors empatiska förmåga och välfärden hos hästar. Forskning visar på att empati går att öva upp och i Sverige finns det ett utbildningsmaterial för unga som syftar till det kallat REDE (2023). Utvecklandet av empatiska förmågor spelar en stor roll i att förebygga brott och det är speciellt effektivt för att förebygga djurplågeri (Komorosky & O’Neal, 2015). Det kan därför ur ett samhällsperspektiv anses vara mycket viktigt att utbilda unga såväl som vuxna om djurens välfärd och därmed utveckla den empatiska förmågan för att på så sätt verka förebyggande mot djurplågeri och för en god hästvälfärd i Sverige i stort.

Något som är starkt sammankopplat inom ridskoleverksamheter är ridskolehästarnas hälsa och ridskolans ekonomi. Genom att ridskolan håller en god mental och fysisk hälsa på de hästar som arbetar kan de möjligen förebygga några av de vanligaste hälsoproblemen enligt Yngvesson *et al.* (2019). Hästar som är

sjuka kan behöva veterinärvård och ofta är den vården dyr. Om en häst är halt ska den oftast inte ridas vilket gör att den fortfarande kostar pengar i drift, utan att den kan dra in några pengar genom lektioner. Andra hästar kan då behöva jobba mer än vanligt vilket således kan leda till ökad belastning och därmed ökad risk för hälta. Flertalet dyra oväntade kostnader skulle även kunna leda till att ridskolans ekonomi inte kan gå runt vilket i värsta fall skulle kunna leda till konkurs och att ridskoleverksamheten läggs ned. En nedläggning av en ridskola skulle betyda bland annat arbetslöshet, åtminstone tillfällig, för de anställda, vilket kan vara en påfrestning ekonomiskt och mentalt. Båda saker vilka är negativt ur ett samhälls- och personligt perspektiv.

Det ligger också en etisk aspekt till grund för att se till att hästar som hålls av oss människor har en god tillvaro. Det handlar framförallt om att djur idag anses vara kännande varelser med egenvärde (Webb *et al.*, 2019) och enligt 1 kap. 1 § djurskyddslagen (2018:1192) syftar den svenska djurskyddslagstiftningen till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god välfärd och respekt för djur vilket kan antas härstamma från ett etiskt ställningstagande.

5.4 Källornas trovärdighet

De studier som denna studie hänvisat till har en stor bredd och handlar om många områden relevanta för hästvälfärd eller ämnen kopplade till hästvälfärd. Till stor del är källorna yngre än 15 år gamla. Det har att göra med att diskussionen om djurvälfärd har utvecklats mycket de senaste åren där nyare forskning har kommit fram till att djur har mer komplicerade sociala strukturer, känsloliv och behov än vad människan först visste (Webb *et al.*, 2019). Det gör att äldre forskning, om än väl genomförd, i vissa fall är utdaterad när det kommer till just välfärd hos häst.

Det finns även svårigheter och nackdelar med den tillgängliga litteraturen. Bland annat i en studie av Visser *et al.* (2008) användes endast 16 hästar och ryttare. Det är en otroligt liten provstorlek (0,045 promille) satt i perspektiv till de cirka 355 000 stycken hästar som uppskattas finnas i Sverige idag (Svenska Ridsportförbundet, 2019a) vilket gör att generella slutsatser för hästar inte rimligtvis går att dra.

Studien skedde däremot under en längre period (256 uppsuttna ritter) av samma 16 personer varje gång samt i samspel med en utomstående domare (Visser *et al.*, 2008). Det är positivt för studien eftersom att forskarna då använde sig av både kvantitativa och kvalitativa metoder vilket ger en bredd som inte skulle funnits där med endast en metod.

I en studie av Kieson *et al.* (2020) undersökte forskare om hästar föredrar mänsklig kontakt framför mat. Det visade sig enligt studien att hästar föredrog mat framför

fysisk kontakt med människor. Studiens resultat skulle kunna ifrågasättas när det kommer till om forskarna verkligen svarat på syftet. Utformningen av studien gällde att den fysiska kontakten skedde med hjälp av en pinne som man kliade hästen med. Det kan anses vara så att studien då inte undersökt om hästar väljer mat framför fysisk kontakt med människor eftersom det faktiskt inte sker någon fysisk kontakt med hästen. Dock nämner forskarna detta i sin rapport vilket visar på att det finns en medvetenhet om valet av metod vilket gör att trovärdigheten höjs jämfört med om det inte skulle tagits upp.

En studie av Visser och Van Wijk-Jansen (2012) var till vissa delar mycket lik denna studie. Studien utfördes online och innehöll 30 stycken frågor. Det är ett större utbud av frågor än vad denna studie utformade vilket kan ge mer information. och Van Wijk-Jansen (2012) fick 4,267 svar på sin undersökning. En mycket högre siffra än de 27 stycken som denna enkätundersökning genererade. Det gör att resultaten i den studien väger långt tyngre när det kommer till vilka slutsatser som kan dras från resultatet, vilket för deras del, är mycket positivt eftersom att det då går att applicera på verkligheten på ett annat sätt.

6. Slutsatser

Resultatet av studien visar på att ridskoleeleverna i studien framför allt hämtar information om ämnet hästvelfärd från ”*Sociala medier och internet*” samt ”*Min ridskola och hästkunniga*”. Denna studie visar inte på en tydlig skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de tillhandahåller information inom ämnet, delvis på grund av det låga antalet svarande. Dock valde en högre andel med 5 rätt svar ”*Min ridskola och hästkunniga*” än de med fyra rätt svar.

Den självskattade kunskapsnivån gällande hästvelfärd hos ridskoleelever var lägre än den reella för de eleverna med 4 och 5 rätt svar. När det kommer till de två elever med tre rätt svar kan inga generella slutsatser dra på grund av det låga antalet elever. Dessutom kan det diskuteras kring om antalet rätt på quizen överhuvudtaget går att korrelera med elevernas kunskapsnivå.

Vid vanliga scenarion i hästhållning så finns det inget definitivt svar på om elever med hög kunskap om hästvelfärd väljer att reagera på ett sätt som är mer i linje med aktuell forskning om hästvelfärd än de med lägre. På grund av den lilla omfattningen av quizet kan, som sagt tidigare, inte några generella slutsatser dras när det kommer till om den självskattade och reella kunskapen stämmer överens.

Enligt resultatet verkar det som att en överväldigande del av ridskoleelever agerar på mycket liknande sätt där endast några få personer som avviker från vad forskning idag rekommenderar oberoende av kunskapsnivå.

Vidare forskning inom området är aktuellt för att säkerställa utbildningskvaliteten för denna och nästa generation hästmänniskor inom ämnet hästvelfärd på ridskolor i Sverige idag och på så sätt skapa en homogen god välfärd för hästar i Sverige som är i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning såväl som Svenska Ridsportförbundets mål.

Tack

Jag vill tacka alla ridskoleelever som svarat på enkäten som ligger till grund för denna studie, utan er hade detta arbete inte varit möjligt att genomföra. Tack till min handledare Anette Wichman, för feedback och förbättringsförslag under dessa veckor och även ett stort tack till Linnea Larshans som kommit med feedback och inspiration under arbetets gång.

Till sist, tack till min familj som hejat på mig och gett mig energi och stöd från under dessa år. Jag är otroligt tacksamt över er.

Referenser

- Clegg, H.A., Buckley, P., Friend, M.A. & McGreevy, P.D. (2008). The ethological and physiological characteristics of cribbing and weaving horses. *Applied animal behaviour science*, 109 (1), 68–76.
- Dezfouli, M.M., Tavanaeimanesh, H., Naghadeh, B.D., Bokaei, S. & Corley, K. (2014). Factors associated with stereotypic behavior in Iranian stabled horses. *Comparative clinical pathology*, 23 (5), 1651–1657.
- Djurskyddslag (2018:1192)
- Hemsworth, L.M., Jongman, E. & Coleman, G.J. (2015). Recreational horse welfare: The relationships between recreational horse owner attributes and recreational horse welfare. *Applied animal behaviour science*, 165, 1–16.
- Hockenhull, J. & Creighton, E. (2013). Training horses: Positive reinforcement, positive punishment, and ridden behavior problems. *Journal of veterinary behavior*, 8 (4), 245–252.
- Ikinge, C., Spiller, A. & Kayser, M. (2016). Factors influencing the attitude of equestrians towards sport horse welfare. *Animal welfare*, 25 (4), 411–422.
- Kieson, E., Felix, C., Webb, S. & Abramson, C.I. (2020). The effects of a choice test between food rewards and human interaction in a herd of domestic horses of varying breeds and experiences. *Applied animal behaviour science*, 231, 105075–.
- Komorosky, D. & O’Neal, K.K. (2015). The development of empathy and prosocial behavior through humane education, restorative justice, and animal-assisted programs. *Contemporary justice review : CJR*, 18 (4), 395–406.
- Larssen, R. & Roth, L.S.V. (2022). Regular positive reinforcement training increases contact-seeking behaviour in horses. *Applied animal behaviour science*, 252, 105651–.
- Lesimple, C. (2020). Indicators of horse welfare: State-of-the-art. *Animals (Basel)*, 10 (2), 294–.

- Lesimple, C., Reverchon-Billot, L., Galloux, P., Stomp, M., Boichot, L., Coste, C., Henry, S. & Hausberger, M. (2020). Free movement: A key for welfare improvement in sport horses? *Applied animal behaviour science*, 225, 104972–.
- Luna, D., Vásquez, R., Yáñez, J. & Tadich, T. (2018). The relationship between working horse welfare state and their owners' empathy level and perception of equine pain. *Animal welfare*, 27 (2), 115–123.
- Mason, G. & Latham, N. (2004). Can't stop, won't stop: is stereotypy a reliable animal welfare indicator? *Animal welfare*, 13 (1), 57–69.
- McGreevy, P.D., Cripps, P.J., French, N.P., Green, L.E. & Nicol, C.J. (1995). Management factors associated with stereotypic and redirected behaviour in the Thoroughbred horse. *Equine veterinary journal*, 27 (2), 86–91.
- Ninomiya, S., Sato, S. & Sugawara, K. (2007). Weaving in stabled horses and its relationship to other behavioural traits. *Applied animal behaviour science*, 106 (1), 134–143.
- Petz, V., Khiaosa-ard, R., Iben, C. & Zebeli, Q. (2023). Changes in eating time, chewing activity and dust concentration in horses fed either alfalfa cubes or long-stem hay. *Veterinary medicine and science*, 9 (3), 1154–1162.
- Ralston, S.L. (2007). Evidence-Based Equine Nutrition. *The Veterinary clinics of North America. Equine practice*, 23 (2), 365–384.
- REDE, 2023. <https://rede.se/vad-hur-och-varfor/>, använd: 8/5-23.
- Rook, L., Bernor, R.L., Avilla, L.S., Cirilli, O., Flynn, L., Jukar, A., Sanders, W., Scott, E. & Wang, X. (2019). Mammal Biochronology (Land Mammal Ages) Around the World From Late Miocene to Middle Pleistocene and Major Events in Horse Evolutionary History. *Frontiers in ecology and evolution*, 7.
- Sandor, N. & Adam, B. (2019). Equestrian tourism and horse breeding in Hungary and Slovenia – environmental sustainability and conservation of cultural heritage: a strategic approach. *Ecocycles*, 5 (1), 67–97.
- Siwinska, N., Janus, I., Zak-Bochenek, A. & Noszczyk-Nowak, A. (2022). Influence of Obesity on Histological Tissue Structure of the Cardiovascular System in Horses. *Animals (Basel)*, 12 (6), 732–.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning, saknr L101
- Svenska Ridsportförbundet, 2019a. <https://ridsport.se/om-oss/statistik>, använd: 31/3-23

Svenska Ridsportförbundet, 2019b. <https://ridsport.se/om-oss/hastvalfard>, använd: 31/3-23

Svenska Ridsportförbundet, 2022. utbildningspolicy.pdf (ridsport.se), använd: 31/3-23

Taylor, W.T.T., Bayarsaikhan, J. & Tuvshinjargal, T. (2015). Equine cranial morphology and the identification of riding and chariotry in late Bronze Age Mongolia. *Antiquity*, 89 (346), 854–871.

Telatin, A., Green, E. & Kieschnick, C. (2017). Differential reinforcement: An effective technique in horse training to decrease unwanted behaviors and improve horse welfare. *Journal of equine veterinary science*, 52, 96–97.

Thompson, K.R., Clarkson, L., Riley, C.B. & van den Berg, M. (2018). Horse Husbandry and Preventive Health Practices in Australia: An Online Survey of Horse Guardians. *Journal of applied animal welfare science*, 21 (4), 347–361.

Thompson, K. & Clarkson, L. (2019). How owners determine if the social and behavioral needs of their horses are being met: Findings from an Australian online survey. *Journal of veterinary behavior*, 29, 128–133.

Visser, E.K. & Van Wijk-Jansen, E.E.C. (2012). Diversity in horse enthusiasts with respect to horse welfare: An explorative study. *Journal of veterinary behavior*, 7 (5), 295–304.

Visser, E.K., Van Reenen, C.G., Blokhuis, M.Z., Morgan, E.K.M., Hassmén, P., Rundgren, T.M.M. & Blokhuis, H.J. (2008). Does Horse Temperament Influence Horse-Rider Cooperation? *Journal of applied animal welfare science*, 11 (3), 267–284.

Webb, C.E., Woodford, P & Huchard, E (2019). Animal Ethics and Behavioral Science: An overdue Discussion? *Bioscience*, 69 (10), 778-778.

White-Lewis, S. (2020). Equine-assisted therapies using horses as healers: A concept analysis. *Nursing open*, 7 (1), 58–67.

Yngvesson, J., Rey Torres, J.C., Lindholm, J., Pättiniemi, A., Andersson, P. & Sassner, H. (2019). Health and body conditions of riding school horses housed in groups or kept in conventional tie-stall/box housing. *Animals (Basel)*, 9 (3), 73–.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Hästar har funnits vid människans sida i många år. I dagens samhälle har den många uppgifter så som inom terapi, sport, hobby och utbildning på ridskola. Svenska Ridsportförbundet utbildar nya ridlärare och det är genom förbundets hemsida som mycket information kan hittas, bland annat om hästvelfärd. Hästvelfärd är ett begrepp som förklarar hur hästen själv upplever sin situation och välfärden går att mätas på många olika sätt. Ett sätt är att använda sig av modellen *de fem domänerna* som bland annat finns förklarade på förbundets hemsida. Det är fem begrepp som handlar om kritiska områden för huruvida välfärden är god eller ej. Dessa är *utfodring, fysisk miljö, fysisk hälsa, beteendebhov* och *mental hälsa*. Ett tecken på dålig välfärd är när djur börjar visa onormala beteenden till följd av stress eller att behoven för arten inte är uppnådda. Dessa beteenden är upprepande och har inget mål i sig.

Eftersom att ridskoleelever är den nästkommande generationen av hästentusiaster och i vissa fall även hästägare, är det viktigt att de har en god kunskap om hästvelfärd. Studien utformades därför med syftet att ta reda på om det finns någon skillnad i kunskapsnivå hos ridskoleelever beroende på varifrån de hämtar sin information om ämnet, vad de kan jämfört med vad de tror att de kan om hästvelfärd samt om det finns någon koppling mellan en högre kunskap om ämnet och hur eleverna väljer att hantera vanliga situationer inom hästhållning och ridning. Undersökningen genomfördes med hjälp av en online enkät som skickades ut som länk via Facebook grupper för hästintresserade samt till en mängd ridskolor. Enkäten delades upp i tre delar där eleverna först fick uppskatta sin egen kunskapsnivå om ämnet hästvelfärd, ett efterföljande quiz för att testa dessa kunskaper och till sist vanliga scenarion som sker inom hästhållning och hantering relaterade till hästvelfärd. Resultaten visar på att ridskoleelever främst tillhandahåller information om hästvelfärd från sin ridskola och hästkunniga i sin närhet, dock med en tendens att elever med lägre kunskap hämtar information från internet, sociala medier, forskning och böcker i högre grad än de med högre kunskap. Vidare visar resultatet att elever med lägre kunskapsnivå skattar sin kunskapsnivå högre än vad de med högre reell kunskap gör. När det kommer till reaktioner på vanliga scenarion inom hästhållning visar analys av resultaten att ridskoleelever generellt, oavsett kunskapsnivå, reagerar mycket lika varandra och i enlighet med forskning som finns om hästvelfärd.

Bilaga 1

Självvärdering, detta tror jag att jag kan

Antal år jag ridit på ridskola:

- mindre än 1 år
- 1-2
- 3
- 4
- 5
- 6
- mer än 7 år

Min teoretiska kunskapsnivå om hästar i allmänhet är: 1-5, obefintlig - mycket hög

Min praktiska kunskapsnivå om hästar i allmänhet är: 1-5, obefintlig - mycket hög

Min teoretiska kunskapsnivå om hästvalfärd är: 1-5, obefintlig - mycket hög

Min praktiska kunskapsnivå om hästvalfärd är: 1-5, obefintlig - mycket hög

Jag har framförallt lärt mig om hästvalfärd från:

- Sociala medier
- Internet, (inkl. nyhetssajter, informationssidor, youtube etc.)
- Min ridskola
- Hästkunniga i min närhet, som inte är mina ridlärare
- Aktuell forskning
- Böcker

Quiz om hästvalfärd

Begreppet hästvalfärd omfattar:

- Hästens mentala hälsa
- Hästens fysiska hälsa
- Ryttarens mentala hälsa
- Ryttarens fysiska hälsa

- Både hästens och ryttarens mentala och fysiska hälsa

Ett stereotypt beteende är:

- Upprepade, relativt oföränderliga beteendemönster med ett uppenbart mål eller funktion
- Upprepade, relativt oföränderliga beteendemönster utan uppenbart mål eller funktion
- Sporadiska beteenden med ett uppenbart mål eller funktion
- Sporadiska beteenden utan uppenbart mål eller funktion

När en häst väver innebär det att den:

- Vaggar från sida till sida, samtidigt som den pendlar med huvudet
- Sätter tänderna på någonting och suger in luft
- Går fram och tillbaka vid staketet över en yta på minst 5 meter
- Står och "headbangar" med huvudet

En häst som väver:

- Har lärt sig det från en annan häst
- Är hungrig och/eller törstig
- Är frustrerad
- Är glad och/eller avslappnad

Föreställ dig att du äger en häst som väver. Välj en av påståendena nedan som du tycker stämmer mest in på vad du hade gjort för att förhindra och/eller motverka vävning:

- Isolerat hästen i ett annat stall eftersom att andra hästar kan börja härma den som väver
- Inte gjort någonting eftersom att det endast har med genetik att göra
- Köpt "anti-vävnings" hjälpmedel
- Förändrat hästens miljö och schema

Scenarion i hästhållning:

Det är en helt vanlig dag på sommaren. Vad tror du att hästen hade velat göra om den själv fick välja?:

- Gå ute i hagen med sina kompisar
- Ridas på lektion
- Rida ut
- Åka iväg på tävling

Hästen du rider stannar fler gånger på samma hinder när ni ska hoppa på lektionen. Hur reagerar du?:

- Jag ber ridläraren sänka hindret
- Jag ber ridläraren om ett spö
- Jag ber ridläraren hoppa upp istället
- Jag ger hästen en godis innan jag rider mot hindret igen

Ni ska fatta galopp på ridlektionen. Hästen du rider gör en fin fattning direkt. Hur reagerar du?:

- Jag ger hästen beröm direkt genom att klappa eller prata med hästen
- Jag ger hästen beröm när vi saktat av genom att klappa eller prata med hästen
- Jag lättar omedelbart på det tryck jag applicerat tidigare (skänklarna, handen eller liknande)
- Jag fortsätter som vanligt utan att reagera

Välj de tre sakerna du tycker stämmer in bäst på en god hästvelfärd.:

- Daglig utevistelse
- Grovfoder
- Kraftfoder
- Stereotypa beteenden
- Daglig kontakt med andra hästar
- Ridning (eller annan aktivitet ex. tömkörning)

Värdera hur viktigt du tycker att ordet nedan är för en god hästvelfärd:

- Utfodring
- Fysisk miljö
- Hälsa
- Beteendebhov
- Mental hälsa

Fritext: Vill du lägga till något ytterligare eller har du någon annan kommentar om hästvelfärd? Varsågod att skriva det här!

max 200 ord

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.